

**Vabariigi Valitsuse 7. märtsi 2019. a määruse nr 21
„Maksukohustuslaste registri põhimäärus“
muutmise määruse eelnõu seletuskiri**

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse maksukorralduse seaduse § 17 lõike 1 alusel, millise sätte kohaselt maksukohustuslaste registri (edaspidi *MKR*) asutab ja selle põhimääruse kehtestab Vabariigi Valitsus. Sama seaduse § 17 lõike 3 järgi on MKR-i vastutav töötaja Maksu- ja Tolliamet (edaspidi *MTA*).

Eelnõuga luuakse MKR-i kolm uut alamregistrit, sätestades ühtlasi nende alamregistrite andmeallikad, andmete säilitamise tähtaja ning infosüsteemi turvaklassi:

- ettevõtlustulu maksu andmekogu (MKR-i põhimääruse uus § 16¹)
- mootorsõidukimaksu register (MKR-i põhimääruse uus § 36¹)
- väikeettevõtete erikorra rakendus (MKR-i põhimääruse uus § 54¹)

Ühtegi senist alamregistrit ei kaotata.

Määruse vastu võtmisel kuulub MKR-i koosseisu kokku 63 alamregistrit (tänapäeval – 60).

Määrus on kavandatud jõustuma 1. jaanuaril 2025.a.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika osakonna peaspetsialist Artur Lundalin (e-post artur.lundalin@fin.ee) ning MTA juriidilise osakonna õigusloome valdkonna jurist Eero Kosk (e-post eero.kosk@emta.ee).

Samuti osalesid eelnõu ja seletuskirja koostamisel MTA tulumaksu osakonna teenusejuhid Avely Raid-Lelov (e-post avely.raid-lelov@emta.ee) ja Riina Randver-Sõer (e-post riina.randver-soer@emta.ee) ning käibemaksu osakonna teenusejuht Triin Toomeste (e-post triin.toomeste@emta.ee).

Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (e-post virge.aasa@fin.ee) ning keeleliselt toimetas personali- ja õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (e-post sirje.lilover@fin.ee).

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 07.märtsi 2019.a määrust nr 21 „Maksukohustuslaste registri põhimäärus“ 1. mai 2024. a redaktsioonis (RT I, 03.04.2024, 4). Avaliku kooskõlastamise käigus võib aga muudetav redaktsioon muutuda, sest tänaseks on Vabariigi Valitsusse esitatud juba üks MKR põhimääruse muutmise määruse eelnõu¹, samuti on kavandatud 18. oktoobri 2024 jõustumistähtpäevaga MKR põhimääruse muutmine ka Riigikantselei poolt².

Ettevõtlustulu maksu andmekogu loomine on seotud Riigikogu menetluses oleva ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse 463 SE-ga.³

Väikeettevõtete erikorra rakenduse loomine on seotud Riigikogu menetluses oleva käibemaksuseaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse 462 SE-ga.⁴

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu §-s 1 tehakse MKR-i põhimääruses järgmised muudatused:

I. Paragrahvi 1 punktid 1, 4, 5, 8 ja 11 – MKR-i põhimääruse uus § 54¹, samuti täiendused § 3 lg 1, § 58 lg 3, § 63 lg 2 p 1¹ ja § 74 lg 2 p 3 puhul

MKR-i uue alamregistrina sätestatakse väikeettevõtete erikorra rakendus (edaspidi *VKE*). Sellega seondult täiendatakse MKR-i subjektide loetelu, lisades registri subjektide hulka käibemaksuseaduse § 19 lõikes 1¹ nimetatud isiku, samuti käibemaksuseaduse §-s 19¹ nimetatud väikeettevõtete erikorra rakendaja (vt jrg lõigus viidatud seaduse § 2 p 2). Ühtlasi nähakse ette VKE andmekoosseis, andmeallikad, andmete säilitamise tähtaeg ja infosüsteemi turvaklass⁵.

Vajadus kõnealuse rakenduse järele tuleneb käibemaksuseaduse ja maksukorralduse muutmise seadusest⁶, millega kehtestatakse alates 01.jaanuarist 2025 väikeettevõtjate erikord, mis lihtsustab nende tegutsemist teistes EL liikmesriikides. Kui ettevõtjal tekib teises liikmesriigis käive, siis ta ei pea ennast enam seal registreerima käibemaksukohustuslasena, juhul kui täidetud on kaks tingimust. Esiteks ei tohi ettevõtja kalendriaasta käive selles liikmesriigis ületada seal kehtestatud registreerimise kohustuse tekkimise piirmäära ja teiseks ettevõtte kogukäive ühenduses ei tohi ületada 100 000 eurot kalendriaastas.

¹ Vt selle kohta: <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/e17ea3dc-7388-4e00-b403-a220a2d61816>

² Vt selle kohta: <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/9763ce74-2d6e-4cd3-953b-6715d055fcf7>

³ Vt selle kohta: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/c3ee0669-9047-4511-8f8a-dac97f661bc8/ettevotlustulu-lihtsustatud-maksustamise-seaduse-muutmise-ja-sellega-seondult-teiste-seaduste-muutmise-seadus/>

⁴ Vt selle kohta: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/c87b7cc3-0ea2-4de4-a3f3-46b075de20f6/kaibemaksuseaduse-ja-maksukorralduse-seaduse-muutmise-seadus/>

⁵ Infosüsteemi turvaklasse puudutavas lähtutakse nii siin kui teiste andmekogude puhul Vabariigi Valitsuse 09.12.2022.a määrusest nr 121 [Võrgu- ja infosüsteemide küberturvalisuse nõuded](#), § 9 ja § 10. Käesolevas eelnõus pakutavad IT-turvaklassid on eelnevalt läbi arutatud MTA turvanõukogus.

⁶ Hetkel eelnõu staadiumis (462 SE). <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/c87b7cc3-0ea2-4de4-a3f3-46b075de20f6/kaibemaksuseaduse-ja-maksukorralduse-seaduse-muutmise-seadus/>

Eelviidatud seaduse järgi⁷ kohustub maksuhaldur automaatselt infovahetuse teel väikeettevõtete erikorda soovivate Eestis asukohta omavate isikute esitatud eelteated edastama Euroopa Komisjoni loodava veebiportaali kaudu eelteadetes märgitud teistele liikmesriikidele; ühtlasi – hindama teiste liikmesriikide edastatud Eestis maksuvabastust soovivate isikute eelteateid. Andmed edastatakse elektroonilise tüüpvormi abil. Andmeid töödeldakse VKE-s.

II. Paragrahvi 1 punktid 2, 10 ja 12 – MKR-i põhimääruse uus § 16¹, samuti täiendused § 63 lg 2 p 3 ja § 74 lg 2 p 7 puhul

MKR-i uue alamregistrina sätestatakse ettevõtlustulu maksu andmekogu (edaspidi *EVK*). Samas nähakse ette selle alamregistri andmekoosseis, andmete säilitamise tähtaeg ja infosüsteemi turvaklass.

Eelöeldud muudatused tulenevad ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusest⁸, mille § 1 punktiga 3 on ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadusesse (edaspidi *ELMS*) lisatud uus paragrahv 7¹ „Ettevõtlustulu maksu andmekogu“. Viimati nimetatud paragrahvi lg 1 kohaselt on see andmekogu maksukorralduse seaduse § 17 lõike 1 alusel asutatud maksukohustuslaste registri alamregister, mille pidamise kord sätestatakse maksukohustuslaste registri põhimääruses.

Kuigi ELMS jõustus 2018. aasta alguses ja EVK on faktiliselt eksisteerinud juba ca seitse aastat, siis paraku on see andmekogu senini juriidiliselt defineerimata nii seaduse kui MKR-i põhimääruse tasandil. See puudus nüüd kõrvaldatakse ehk edaspidi on EVK fikseeritud nii ELMS-s kui MKR-i põhimääruses. Täpsemalt vt teema kohta seaduseelnõu 463 SE seletuskirja⁹ osa 3 (SK lk 7).

Siiski vajab siinkohal märkimist, et seonduvalt EVK andmeallikatega formaalselt MKR-i põhimäärust ei täiendata, kuivõrd asjaomast andmeallikat¹⁰ käsitleva § 58 lõike 4 täiendamiseks EVK kohta käiva §-ga 16¹ vajadus puudub – põhjusel, et uus § 16¹ on asjakohases sättes juba redaktsiooniliselt hõlmatud (vt MKR-i põhimääruse § 58 lõikes 4 sisalduvat viidet 14–19).

III. Paragrahvi 1 punktid 3, 6, 7, 9 ja 11 – MKR-i põhimääruse uus § 36¹, samuti täiendused § 58 lg 4 ja lg 6, § 63 lg 2 p 2 ning § 74 lg 2 p 3 puhul

MKR-i uue alamregistrina sätestatakse mootorsõidukimaksu register (edaspidi *MORE*). Samas nähakse ette selle alamregistri andmekoosseis, andmeallikad, andmete säilitamise tähtaeg ja infosüsteemi turvaklass.

Eelöeldud muudatused tulenevad mootorsõidukimaksu seadusest¹¹, milles sisaldub § 16 „Mootorsõidukimaksu register“. Nimetatud paragrahvi lg 1 kohaselt on see register

⁷ Siinkohal tasub märkimist, et kõnealuse seadusega võetakse üle Euroopa Liidu õigust, vt eelnõu 462 SE seletuskirja <https://www.riigikogu.ee/download/b4df269c-ae01-4a42-83ca-0ca904a950c5>, osa 1, lk 2.

⁸ Hetkel eelnõu staadiumis (463 SE). <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/c3ee0669-9047-4511-8f8a-dac97f661bc8/ettevotlustulu-lihtsustatud-maksustamise-seaduse-muutmise-ja-sellega-seonduvalt-teiste-seaduste-muutmise-seadus/>

⁹ <https://www.riigikogu.ee/download/01f46176-7545-495e-9ef1-0bafaa6edfaa>

¹⁰ EVK andmeallikaks on krediitdiasutused (tänapäevase seisuga üks – LHV Pank; eeldatavalt neid edaspidi lisandub). Krediitdiasutustelt andmete saamine ELMS raames on kvalifitseeritav MKR-i põhimääruse § 58 lg 4 järgi (Kolmandatelt isikutelt ja asutustelt õigusaktis sätestatud juhtudel, samuti juhul, kui kolmandad isikud ja asutused esitavad andmeid vabatahtlikult või registri subjekti nõusolekul, saavad andmeid (...)).

¹¹ [Mootorsõidukimaksu seadus](#). RT I, 17.08.2024, 1.

maksukorralduse seaduse § 17 lõike 1 alusel asutatud maksukohustuslaste registri alamregister, mille pidamise kord sätestatakse maksukohustuslaste registri põhimääruses.

Täpsemalt vt teema kohta seaduseelnõu 364 SE seletuskirja¹² osa 3 (SK lk 18).

Eelnõu §-s 2 sätestatakse määruse jõustumise kuupäev, milleks on 01.jaanuar 2025.a. Nimetatud kuupäev tuleneb kõigi siinkäsitletavate andmekogude rakendamise aluseks olevate seaduste jõustumise kuupäevadest.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

5. Määruse mõjud

Eelnõuga luuakse kolm uut alamregistrit. Ühtegi senist alamregistrit ei kaotata.

Alamregistritega seotud muudatused toetavad MTA arengukava¹³ eesmärki tagada õiguskuulekale maksukohustuslasele lihtne, kiire ja mugav maksu- ja tollikohustuste täitmise võimalus. Kui maksude maksmine on lihtsam kui nendest hoidumine, suureneb inimeste tahe oma maksu- ja tollikohustused õigeaegselt ja korrektselt täita ning seeläbi – maksukuulekus.

Alamregistritega seotud muudatustest mõjutatud sihtrühmaks on eeskätt isikud, kelle kohta käivad andmed kantakse kõnealustesse andmekogudesse.

Täpsemalt võib avalduvate mõjude osas tuua välja alljärgnevat:

5.1. Väikeettevõtete erikorra rakendus

Sihtrühmad: EL-s piiriüleselt tegutsevad väikeettevõtjad, vähesel määral MTA

Mõju kirjeldus: VKE teenib eesmärki vähendada EL-s asuvate väikeettevõtjate halduskoormust selles, mis puudutab eri liikmesriikides tegutsemisel käibemaksukohustuse tekkimist ja täitmist.

Kehtiva korra kohaselt on liikmesriikides kehtestatud käibe piirmäär, mille ületamiseni ei ole isikul kohustust ennast registreerida käibemaksukohustuslasena (edaspidi maksukohustuslane). See piirmäär kehtib üksnes liikmesriigis asukohta omavatele isikutele. Eestis on selleks piirmääraks 40 000 eurot. Ettevõtlusega tegeleval välisriigi isikul tuleb registreerida ennast maksukohustuslasena maksustatava käibe tekkimise päevast, st võrreldes asukohta omava ettevõtlusega tegeleva isikuga puudub tal õigus tegutseda maksukohustuslasena registreerimata kuni asjaomases riigis kehtiva käibe piirmäära ületamiseni. Selleks, et võrdselt kohelda nii liikmesriigis asukohta omavaid isikuid kui mitteresidente, kes omavad asukohta teistes liikmesriikides, saab olema regulatsioon, mille järgi ettevõtja saab teises liikmesriigis

¹² <https://www.riigikogu.ee/download/8ab9ee82-6762-4b53-a43a-400f37385987>

¹³ Kättesaadav MTA veebilehel: [Arengukava 2023](#) | 439.02 KB | pdf

tegutsedes ennast registreerida seal maksukohustuslasena samadel tingimustel, mis kehtivad selles teises liikmesriigis asukohta või püsivat tegevuskohta omavatele ettevõtjatele. Ühe abinõuna eelnimetatud regulatsiooni tagamiseks läheb tarvis eraldi rakendust maksuhalduri süsteemides.

Mõju olulisus: oluline

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

Täpsemalt vt mõjude kohta seaduseelnõu 462 SE seletuskirja¹⁴ p 6.1 (SK lk 17–19).

5.2. Ettevõtlustulu maksu andmekogu

Sihtrühm: ettevõtluskontode omanikud, vähesel määral krediitiasutused ja MTA

Mõju kirjeldus: antud juhul on eesmärk rakendada avaliku teabe seaduses sätestatud nõue, mille kohaselt peab riigi andmekogu olema asutatud kas seaduse või selle alusel antud õigusaktiga, samuti suurendada üleüldist õigusselgust ja tagada ettevõtlustulu maksu andmekogus olevate andmete läbipaistvam töötlemine andmekaitse perspektiivist. Vaatamata sellele – siinne muudatus üksnes kodifitseerib praegust olukorda, mis läbi ei kaasne muudatusega mingit tuntavat mõju, mh see ei loo kellelegi lisakohustusi ega tekita muid koormisi.

Mõju olulisus: väheoluline

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud

5.3. Mootorsõidukimaksu register

Sihtrühm: mootorsõidukite omanikud ja vastutavad kasutajad, vähesel määral MTA ja Transpordiamet

Mõju kirjeldus: lisaks sellele, et MORE abil on võimalik töödelda mootorsõidukimaksu haldamiseks vajalikku teavet (vt mootorsõidukimaksu seaduse § 16 lg 2), mis teeb maksu kohaldamise praktikas üldse võimalikuks, on mõju andmekaitsest laadi. Seejuures on oluline, et MORE-s hakatakse töötleva riigi poolt juba kogutavaid andmeid. Transpordiameti poolt peetava liiklusregistri andmete kasutamine mootorsõidukimaksu määramiseks on proportsionaalne eesmärgiga, milleks on mootorsõidukite maksustamine. Liiklusregistris on vajalikud alusandmed juba olemas.

Lisaks väärib märkimist, et MTA saab Transpordiametilt andmed ainult nende isikute kohta, kellele kuulub mootorsõidukimaksu kohustuse alla kuuluv sõiduk. MTA-le edastatakse üksnes isiku nimi, isikukood ja lisaks sõiduki parameetrid maksu määramiseks (CO₂ eriheide, mass, mootori maht jt seaduse valemis loetletud komponendid). Tegemist on väikese andmemahuga isiku kohta. Andmeid edastatakse üks kord iga aasta alguses; aasta vältel – uue sõiduki lisandumisel liiklusregistrisse kohe pärast vastava toimingu tegemist (konkreetses sõiduki ja temaga seotud isiku kohta).

Eelnevast võib teha järelduse, et kui MORE-sse kogutakse andmeid mootorsõidukimaksu ja sellega seotud vabastuste kohaldamiseks, järgitakse nii vajaduspõhisust kui minimaalsuse printsiipi.

Mõju olulisus: oluline

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud

¹⁴ <https://www.riigikogu.ee/download/b4df269c-ae01-4a42-83ca-0ca904a950c5>

5.4. Üldisemalt

Muudatustega ei kaasne olulist majanduslikku ja sotsiaalset mõju, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale, mõju regionaalarengule ega kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Maksu- ja tolliklientide halduskoormus kavandatavate muudatuste kaudu ei kasva (pigem on muudatused nende vaates positiivse mõjuga).

Kõige eelloetletu puhul ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

6. Määruse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad tulud ja kulud

6.1. Seoses VKE-ga

VKE arenduse rahastamiseks on kasutatud riigieelarvelisi vahendeid. Arenduse orienteeruv maksumus ilma käibemaksuta on 1 133 984 eurot (sh turvatestid). Arendajaks on Helmes AS. Tegevused on planeeritud lõpule viia 1.jaanuariks 2025.a.

6.2. Seoses EVK-ga

EVK sätestamine MKR-i eraldi alamregistrina ei eelda ega tingi eraldi arendust. Seega eeltoodult kulu puudub.

6.3. Seoses MORE-ga

MORE arenduse rahastamiseks on kasutatud riigieelarvelisi vahendeid.

Arenduse maksumus MTA jaoks ilma käibemaksuta on kokku 1 257 888 eurot (sh turvatestid). Teenuse arendaja on Wisercat Estonia OÜ. Turvatestide teostaja selgub peale turvatestide lepingu sõlmimist. Tegevused on planeeritud lõpule viia 1.jaanuariks 2025.a.

Arenduskulud (seoses andmete edastamisega MTA-le) on ka Transpordiametil. Maksumus täpsustub.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub – vastavalt asjaomastes seadustes sätestatule – 1.jaanuaril 2025.a.

8. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude kooskõlastamissüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Justiitsministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Ühtlasi esitatakse eelnõu arvamuse saamiseks Andmekaitse Inspeksioonile, samuti – seonduvalt MORE-ga – Transpordiametile.

Samuti esitatakse eelnõu arvamuse avaldamiseks Eesti Kaubandus-Tööstuskojale.